

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: DR. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik hetenként egyszer, szombaton.

Előfizetési ár: egész évre 20 korona, fél-
évre 10 korona. Egyes szám ára 50 fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Debrecen, Kollégium
Ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetésdíjat.

Az emberekhez jóakarát.

Szomorú karácsony következik ránk megint, még szomorúbb, mint az eddigiek. Eddig sírtunk a magunk kedveseiért, sirattuk a magunk halottait, most magát a halált szenvedjük. Most haltak vagyunk mindnyájan, mert temető az egész ország, most minden felől újabb, meg újabb szomorú hírek jönnek hozzánk, olyanok, melyek hallatára „az első rémület kétségbevonja: van-e még a magyarnak Istene”.

Darabolják szét édes hazánk testét. Óh, mely sokan vannak, akik háborgatnak! Minden felől bontogatják az ősi határt, mindenütt veszítünk egy-egy drága kincset, hogy ne tudjuk szívünkben kívánni: legyen e földön békesség.

S amikor keserves állapotunkban csak a szegénynek drága kincs, mely tűrni és remélni megtanít, tudja velünk alázatos, bízó lélekkel mondatni az angyalok énekét, — nem szállunk magunkba, hogy legalább, ami tőlünk függ, a mennyei igékből: lenne közöttünk az emberekhez jóakarát.

Napról-napra kevesebben vagyunk, napról-napra rémületesebben kellene éreznünk a legnagyobb magyar szavainak igazságát, hogy nálunk még az apagyilkosnak is meg kellene bocsátani és mi, ahelyett, hogy összetartanánk, ahelyett, hogy a valaha vett sérelmeket elfeledni iparkodnánk, most is ráérünk egymással torzsalkodni, egymást közt ellenségeket keresni. Nemhogy a meglevő bűnöket megbocsátanók, meg sem levő bűnök miatt is vádoljuk egymást.

Nem az Istennek, magunknak a dicsőségét keressük, nem a békesség, a háborúság munkáját végezzük, nem jóakarátot, hanem ellenszenvet támasztunk az emberek között.

Emberek, magyarok! Legyen már elég a gyűlölködésből, — kísértjük meg egymást szeretni is. Ne várjunk isteni csudát senki ember

fiától, érijük be vele, ha emberül megállja helyét e nehéz időkben.

Szörnyű, meg sem mérhető felelősség nyomja azoknak vállát, kik a hanyatott hajó kormányrúdjá mellett állnak. Ne akarjuk a felelősségnek úgyszólván roskadoztató súlyát bizalmatlansággal, éles bírálattal, türelmetlenkedéssel elviselhetlenné tenni. A hajó veszedelemben van, minden ember a fedélzeten legyen, dolgozzunk mindnyájan, de hagyjuk dolgozni azokat is, kik a roncsolt hajó sorsáért elsősorban felelősek. Csak úgy remélhetjük, hogy megmenekülünk.

Szent karácsony estéjén a mi áldott Jézusunkkal szülessünk újjá mi magunk is. Hirdetvén az Isten dicsőségét, buzgón imádkozva a békességért, teljék meg szívünk jóakarattal az emberekhez.

Tárca

Karácsonban.

— 1918. —

*Karácsonnak szent örömnépén
Máskor boldogan ünnepelem én.
Szívembe béke, nyugalom szállott,
Szépnek láttam az egész világot.*

*Nemes Bethlehem kies mezején
Fényesség áradt, ragyogott felém.
A fényözönben én is láttam Ot:
A Szabadítót, az Idvezítőt.*

*Málára gyúlva, lelkem újongott,
Hogy fényt áraszt, hol homály borongott.
Rabember lelkét bilincsből oldá,
Szomjúhozónak a szomját oltá.*

*Ha követte voln' a világ Otet,
Akkor nem látnánk itt szenvedőket.*

*Nem járnánk sötét, fekete gyászba,
Nem keseregnénk porig alázva.*

*Nem tiporná el ember az embert,
Nem zúdná rá fájdalom-tengert,
Nem voln' leverve sok ország népe,
Hátára, joga rongyokra tépve.*

*Karácsonnak szent örömnépén
Máskor boldogan ünnepeltem én;
De most a szívem majdnem megszakad,
Ajkamon a szó elhal, megakad.*

*Oh Uram! érisd meg a némaságom:
Könyörűj szegény Magyarországon!
Könyörgök, esdek buzgón, igazán:
Irgalmas Isten! oltalmazd hazám.*

Erdélyi Imre.

Közélet

Szerkesztő Úr!

November 27-én, szerdán delelőtt Budapesten voltam. Ugyanekkor Borsos Károly főgimnáziumi igazgatóval személyesen felkerestük Haypál Benő lelkészt, mint az Országos Református Tanács elnökét és felkértük, hogy a Tanács programjának B. 1. pontja ilyen értelemben dolgoztassék át: „Az egyház alkotmányában és belső életében fokozatosan végrehajtandó alábbi reformok bölcs törvénybe iktatására felkérjük a most együttlevő zsinat minden tagját. Ha a zsinati atyák közül egyesek nem tudják ezt a radikális, új reformációt a magukévá tenni: engedjék át helyöket önként olyanoknak, akik a magyar református egyház megváltozott helyzetét felismerték és a vele járó, nagy jelentőségű reformokat magukévá tették.”

A zstnattól követeljük tehát a program bölcs és sürgős megvalósítását. A B. 4. pontnak is kértük az átszövegezését, hogy az „összes egyházi tisztségekre kiterjedő” kifejezés helyett világosan ki legyen téve: mely tiszteletbeli állásokra kívánjuk a tisztújítást. A B. 1. pontnak főnti értelme magával hozza, hogy a tiszteletbeli állásoknak a tisztújítás által történő betöltése csak a zsinat törvényalkotói munkájának befejezése után történne. Nem kívánunk robbantani! Isten ments! Nem, kivált most, ezekben a napokban. De ezt az új reformációt minden személyi érdektől eltekintve nyomatékosan követeljük és pedig sürgősen, mert szeretjük az anyaszentegyházunkat, mert kívül állók akkor találják felrobbantani, amikor nem is gondolnánk.

Hogy az itt elmondottak való tények: bizonyoságra a két megnevezett férfiú.

Ezeket Kun Béla főszerkesztő dec. 7-iki cikkével kapcsolatban kívántam elmondani, nem a magam mentességül. Erre nincs szükségem. Gondolatszabadság és sajtó-

szabadság van a mi egyházunk kebelében is! Senkitől sem engedem befolyásoltatni magam, ha az igazság hirdetéséről van szó! Inkább azért mondtam el a főntieket, hogy bebizonyítsam, hogy sokkal közelebb vagyunk egymáshoz, mint talán Kun Béla gondolta. Itt Mezőtúron egy igen népes, plakátokon összehívott gyűlés a programot a főnti változtatással örömmel tette a magáévá.

Mezőtúr, 1918 dec. 9.

Marjay Károly.

Nagyon helyesnek tartom a mezőtúri fundamentális módosítást és annak javasloját szívesen üdvözlöm. Csak azt nem értem, miért kárhóztatta épen ezen — az egész programot alapjában mássá tevő — indítványtevőjét arra, hogy a program ellen szót emelők mindenféle diszítő jelzőkkel eleve ellássa? És azt nem értem, miért kell öneki, a csúfolódók székét, tehetetlenséget stb. emlegetőnek a gondolatszabadságra hivatkozni? Nem emlékszik már a mesére: superior stabat lupus.

Kun Béla.

A vidékről.

Fájdalommal olvassuk mi vidéki lelkészek most, amikor az összes magyar református erőknek a legnagyobb fokú koncentrálsására lenne szükség, azokat az emberi gyengeségből származó kirohanásokat, melyeknek éle bölcs vezetőink, köztük a már eddig is érdekekben gazdag lelki vezérünk, dr. Baltazár Dezső püspökünk és lelkésztársunk ellen irányul. Feltő szemmel olvassuk a pestvidéki egyházi és világi férfiakból rögtönzött Országos Református Tanács tagjainak nagy szabású reformálásra felhívó szózatát. Kísérletezni most a reformálásokkal, melyek mindég belső rázkódtatással járnak, elvetni az esetleges belső bomlásnak a csirait e nehéz időkben, amidőn a magyarság ezeréves oszlopa repedezik s amelynek éltető, sőt fenntartó ereje századok viharos hullámszája között e mi magyar református Sionunk volt, református felekezeti, de egyszersmind nemzeti könnyelműség.

A középpontban a forradalmi láztól közelebről érintett pestvidéki lelkészeknek és világi férfiaknak a reformálásra való hangzatos felhívása, úgyszintén az Országos Református Tanácsba való belépésre serkentése, valamint a debreczeni presbitériumnak jogkörébe nem tartozó rosszalási határozatának nyomtatott röplapokon való publikálása és hasonló határozathozatalra való felhívása, — nálunk, akik a távolban elfogulatlanabban vagyunk s tisztább látószögből vizsgálhatjuk az események hullámszáját, a rokonszenvnek és helyeslésnek egy párányát sem váltotta ki. Ám azért mi sem járunk behunytt szemmel. Az igazság mérő serpenyőjébe időközönként (tisztújításkor) beleállítjuk a vezető embereket is s ha híjjával valónak találtatnak, keresünk alkalmasabb embert a vezetésre. Dr. Baltazár Dezső püs-

pökünk ez ideig semmi tekintetben sem szégyenkezhetik, sőt felemelt fővel járhat közöttünk. Nem hangoztathatjuk felé, mint egykor Belszár király felé hangzott a szó: „Mene, Tekel, Ufarzin“, sőt tanúbizonyoságot tehetünk mindnyájan és eképen szólhatunk: „Még mérettől s e nehéz idők közepett is a vezetésre a legalkalmasabbnak találtattál“. Kormányzói tapintatos bölcsesége, ékesszólása, meleg, jó szíve, jelleme, a püspöki méltóságban is primus inter pares-nek, megmaradó nemesen egyszerű papi karaktere és egyéb kiváló tulajdonságai, mind-mind predesztinálták őt a vezéri szerepre. Lelkészársaim! Tegyük félre most minden személyi érdeket és ellentétet, a reformálást hagyjuk a béke csendes idejére. Eléggé hullámanak a kedélyek. Hullámozó víz tetején református egyházunk hányt-vetett hajójával más partok felé való evezés, beülni vágyó új, tapasztalatlan kormányosokkal, felettébb veszedelmes, sőt katasztrofális lehet.

Egy bihari egyházmegyei református lelkész

Halottaink.

Dr. Gyenge Jánosné szül. Falusy Jolán, dr. Gyenge János nagyszeréni lelképástortársunknak neje, 37 éves korában, házasságának 6. évében a pusztító járvány áldozata lett. A nagyszámú rokonságon kívül férje és négy árván maradt leánykája gyászolja korai elhunytát.

Peleskey Sándorné született Horváth Berta, Peleskey Sándor viski lelkész felesége f. hó 7-én, 24 éves korában, házasságának 6. évében, rövid szenvedés után meghalt, gyászba borítva ifjú férjét, édes anyját s nagyszámú rokonságát. Az elhunyt igazi példaképe volt a hűségesen szerető hitvesnek, nemes szívé, gyöngéd lelkü gyermeknek, a férj hivatását átérző s azzal együtt munkálkodó papnének, aki a gyülekezet körében általános szeretetnek is örvendett. Temetésén, amely f. hó 9-én Visken ment végbe, ott volt a falu apraja-nagyja felekezeti különbség nélkül. A gyászszertartást Bede László máramarosszigeti lelkész végezte.

Fekete Lajos, gemzsei református kántor-tanító életének 35-ik évében, egy heti gyötrő betegség után a pusztító járvány áldozata lett. Minta tanító, kiváló nevelő s arany szívé ember volt. Az iskolájából kikerült nemzedék öntudatos, református jelleme tükrözi vissza igazi nagyságát. 10 évig élt példás, boldog családi életet ifjú hitvesével, akivel együtt árván maradt két kis fiacskája: László és Béla gyászolja.

Papp Gusztávné született hosszúmezői Tóth Irma debreczeni tanítónő, életének 57., tanítói működésének 38. évében folyó 11. napján elhunyt. A boldogultat, aki egyike volt a helybeli református egyház legelső tanítónőinek s buzgó tevékenységével nagy eredményeket ért el, hadi fogságban levő férje és három kiskorú leányárva gyászolja.

Beregszászi Ferenc, szendrői lelképásztor, életének 50-ik évében, 25 évi lelkészkedés után, november hó 29-én meghalt. Özvegye és négy kis árva gyermeke gyászolja. Temetése december 2-án volt nagy részvét mellett.

A Kálvineum halottja. A gyilkos kór árvaházunkat sem kímélte meg. Csomori volt lelkészársunk, Németh Péter árvája: Németh Kálmán VI. g. o. tanuló, november 30-án a spanyol betegség áldozata lett. A szelíd lelkű, jó magaviseletű kedves fiú emlékét intézetünk s annak tagjai kegyelettel megőrzik.

Különfélék.

Tisztelt Olvasóinknak boldog és békességes Karácsony ünnepeket kívánunk!

A debreczeni határozatról. Vettük a következő levelet: „Igen tisztelt főszerkesztő, Egyetemi Tanár Úr! A Debreczeni Protestáns Lapnak f. é. 50-ik számában hoztam, mint a debreczeni egyház főgondnokához kérdést méltóztatott intézni, hogy a debreczeni egyházközség presbiteriumának püspökünk eljárását helytelenítő határozata hogyan lett expedálva a presbiteriumokhoz, annak dacára, hogy az nem volt jogerős és az tényleg meg is van felebbezve? Méltóztatik továbbá a kérdést azzal kiegészíteni: Azon, hogy a lelkészelnök úr ilyen rendelkezéshez hozzájárult, nem csodálkozom. De főgondnok úrtól, aki jogász, mégis megkérdelem, mivel tartja megokolhatónak a nem jogerős határozatnak végrehajtását? — Feleletem rá az, hogy ezt az eljárást semmivel sem tartom megindokolhatónak. Tőlem ezt senkisé megkérdezte meg. Egészen véletlenül tudtam meg a vonatkozó presbiteri határozatnak már meg is történt szétküldését, épen magától a lelkészelnök úrtól, akinél bizonyos számonkérőszéki ülésnek megtartása céljából megjelentem. Ő értesített ugyanakkor arról is, hogy Dr. Erdős egyetemi tanár, presbiter úr megfelebbezte ugyan a presbiteri határozatot. De mint mondta, elmegy az egyik is, a másik is a maga útján. Fogadja kiváló tiszteletemet, vagyok Debreczen, 1918 december 16. Kész szolgálja *Márk Endre*.“ — Ügylátszik e levélből, a debreczeni egyházban nemcsak a lelkigondozás, de az adminisztráció sincs rendben.

Kikből áll az Országos Református Tanács?

Ezt a kérdést tettük fel lapunk december 7-iki számában, de nem kaptunk rá feleletet, pedig a *Prot. Egyh. és Isk. Lap* azóta megjelent dec. 14-iki száma megint bőven magyarázza a (még kiegészülésre váró és módosuló) programot. Hát miért fedi olyan sűrű titok a tanács tagjainak nevét? Eddig legalább azt hittük, sejt-hetjük, kik tartoznak e legfőbb református fórumnak

szánt testület kebelébe. De be kell látnunk, hogy a mellette cikkezés még nem jelenti az odatartozást. Lám Marjay tiszteletes úr sem tartozhatik a kebelébe, pedig nála keményebben senki sem szállt sikra a tanácsért, amelynek azonban, mint most kiderül, a programját ő maga sem fogadja el. Némelyek már azt rebesgetik, hogy a tanácsnak, nincs is más tagja, mint az elnök: Haypál Benő. Hogy az „Országos Református Tanács” tulajdonképpen nem más, mint a Haypál írói alneveinek a mostani viszonyokra mért egyike. De ezt mégsem lehet hinni, mert ha maga a kedves és finom Haypál volna a református tanács, akkor nem kezdte volna munkáját botrány szimatolással. Haypálnak van érzéke ahoz, hogy szenzáció kedvéért a más becsületén taposni irgalmatlan és utálatos dolog. Aztán azt a megjegyzést is hallottuk, hogy ha csak Haypál Benő volna a református tanács, a Prot. Egyh. és Iskolai Lap aligha állna olyan lelkesen mellette. De hát akkor kik ők? S kitől nyerték megbízatásukat? Kérjük a neveket és a megbízókét! Különben, a titkolózásnak nem tudnánk más magyarázatot adni, minthogy . . . maguk is resztelnek az állapotot.

„A tiszántúli református egyházkerület gyülekezeteihez” intézett, lapunk december 7-iki 40-ik számának vezető helyén megjelent felhívás aláírására hozzájárulásukat jelentették be: dr. Baltazár Dezső püspök, gróf Degenfeld József egyházkerületi főgondnok, Berey József, Bertók Béla, Biky Ferenc, Böszörményi Lajos, Dávidházy János, Futó Zoltán, Görömbey Péter (Nagykálló), ifj. Görömbey Péter, Kovács Lajos, Sulyok István, Szabó Lajos, Széll György, Végh József esperesek; dr. Babós János, Domahidy Elemér, Fekete Márton, Fráter Barnabás, Gencsi Albert, Jármy Miklós² Madarassy Dezső, Némethy Károly, Szabó Albert egyházmegyei gondnokok; Andrassy Kálmán, dr. Ferenczy Gyula, Sass Béla, Szaboleska Mihály lelkész-, dr. Dóczy Imre, Géresi Kálmán, dr. Magoss György, Márk Endre világi tanácsbírák; Kiss Ferenc, dr. Kun Béla, Soltész Elemér, dr. Tóth Lajos egyházkerületi jegyzők; Kőrösi Kálmán egyházkerületi ügyész; Rózsa Sándor egyházkerületi pénztárnok; Erdős Károly, Karai Sándor, Konez Aurélné, dr. Lencz Géza, Nagy Gyula, dr. Veress István a debreczeni tanintézetek részéről.

A debreczei határozattal már sok egyház presbiteriuma foglalkozott, bár számos helyen — egészen joggal — egy-zerüen félreteszik a nem jogerős határozaton alapuló s alakilag is szabálytalan megkeresést. Több helyről más válasz is érkezett a debreczeni presbiteriumhoz, de nem olyan ám, amelyet vártak, hanem olyan, amit hét pecsét alatt őriznek, hogy más meg ne lássa. Mi is kapunk e tárgyban sok levelet. A legtöbbnek írója a *debreczeni lelkészek* magatartásán szörnyűködik. Hogy nem akadt köztük egy sem, aki a *szereket* vallásának szolgájaként állt volna szolgatársa mellé, ellenben volt, aki igyekezett fokozni a *gyűlöletet*. Sok mást is

irnak, de ezen ő háborgásuk mind csak onnan vagy on, hogy nem ismerik a viszonyokat. Amelyeket egyébként jobb is nem ismerni.

A tiszáninneni egyházkerület új püspökét dr. Révész Kálmánt Miskolcra f. hó 19-én, esütörtökön iktatták be ünnepélyesen díszes állásába. Az Úr tegye áldásossá működését anyaszentegyházunk és hazánk javára!

Részlet egy levélből. Egyházkerületünk egyik kitérője írja lapunk főszerkesztőjéhez: „Felhasználom ezt az alkalmat, hogy kifejezzem együttérzésemet és nagyra-becsülésemet azon álláspontjáért, melyet a Debr. Prot. Lapban elfoglalt az ún. református tanács-féle mozgalommal szemtől-szembe, amely feltolta magát a közvélemény kifejezőjéül és oly irány megteremtésére tendál, mely a magyar kálvinista egyházat ma a romlásba vinné“.

Egy másik levélben a debreczeni presbiteriumnak a püspök ellen hozott határozatáról szól egy messze földön tisztelt nevű lelképásztorunk. „Boldog presbiterium — mondja —, melynek a mostani sorsdöntő órákban nagyobb feladata nincs, mint a hitben testvéreknek egymásra való uszítása“. De így is fogalmazhatta volna a levelét: Boldogtalan presbiterium, melynek a mostani sorsdöntő órákban sincs nagyobb feladata . . .

Az Országos Református Tanáregyület igazgatósága e hó 15-én gyűlést tartott, amelyen elhatározta, hogy memorandumba foglalja a református tanárság összes sérelmeit és azt egy küldöttség útján terjeszti a közoktatásügyi miniszter elé. A küldöttség e hó 19-én utazott a fővárosba s a közoktatásügyi miniszteren kívül fölkereste még a kereskedelmi minisztert, továbbá *Juhász Nagy Sándor* és *dr. Imre Sándor* közoktatási államtitkárokat, végül *dr. Kovács István* protestáns kormánybiztost.

Kivonat a tiszaberezei református egyház presbiteriumának 1918. évi december 14-én tartott gyűlésének jegyzőkönyvéből. 47. szám. Olvastatott a debreczeni református egyház presbiteriumának 1450—1918. P. sz. Végzése. Egyháztanácsunk ezen helytelenül Végzésnek nevezett határozatot szomorú eltévelyedésnek tartja és minősíti s azzal nemcsak hogy nem azonosítja magát, de azt a leghatározottabban elítéli. Helyesli, hogy dr. Baltazár Dezső püspök úr több püspöktársa és főgondnokaik értekezletének megbízásából egész állami létünk alkotmányának megváltozása, hazánk és egyházunk jövőjének sorsdöntő napján körlevélben fordult a kormányszála alatti gyülekezetekhez, megérti és elítéli nem tudja, — legfeljebb az események rohanásával bekövetkezett alakulások előre nem látásának hiányául tekint a királysági államforma melletti nyilatkozatot, s végül azért sem tudja elítéli, hogy a köztársasági államforma kikiáltása után, nagyon helyesen, az ország nagy általánosságban megnyilvánult közvéleménye előtt meghajolt s annak magát alárendelte, ily irányban szölt a gyülekezetekhez is. Miután tehát egyháztanácsunk

püspök úrnak állami életünk alkotmányának rohamos átalakulásában tanúsított magatartásában nem lát méltatlanul elfoglalt álláspontot, sem annak önmaga által cserbenhagyását, legfeljebb némi előérzés hiányt, amely a teljesen be nem avatottak részéről nem is kívánható, annyiival kevésbé nehézményelhető: iránta továbbra is bizalmát s tiszteletét fejezi ki, s kéri őt, hogy ilyen egyházunk történetében szokatlan s majdnem példátlan támadások által ne kedvetlenedjék el, hanem egyházunk jövőjének munkálásában továbbra is buzgósággal s bölcseséggel legyen vezére református társadalmunknak. A másolat hitelül kiírta: *Korocz József*, református lelkész, *Kerékgyártó Ferenc*, egyházi jegyző.

Elekcio. A karácsonyi elekcio f. hó 17-én volt kollégiumunkban; a konfirmációt 18-án tartottuk meg amikor az Alma Mater 86 növendékét bocsátotta ki szép beszéd kíséretében a kollégiumi igazgató. Az el nem választott legációkra a kerületi közgyűlés egyik tavaszi határozata alapján a hajduböszörményi és kisujszallás főgimnáziumokból mennek ünnepkövetek.

Lelkészbeiktatás. A nagykarolyi gyülekezet új lelkipásztorát Gönczy Sándor volt érmihályfalvai segédlelkész nov. 24-én iktatta be b. e. Asztalos György örökébe Berey József esperes eszmékben gazdag beszéddel, mely után az új lelkész tartotta meg 2 Tim 3 10—17 alapján nagy hatást kiváltó beköszönő beszédét. A presbiteriumi díszközgyűlésen Luby Géza főgondnok üdvözölte a beiktatott lelkészt, akinek munkásságára Isten bőséges áldását kérjük!

Ablézoljuk a papot is. Nyílt tekintetű, értelmes beszédű magyar parasztember, aki a főhadnagy öcsémel együtt szenvedte végig a háború négy esztendejét s most is, hogy már leszerelt, örömmel végez szíveségeket a „főhadnagy ur“-ának. Mindent rá lehet bízni, olyan becsületes és mindenre kész, olyan hű. A napokban is ilyen szívességi eljárás közben fordult meg nálam. Kértem tőle, mi az ujság az ő falujokban. Nincs ott semmi, ott nem rendetlenkedtek. Ott egyetért a falu népe, meg is állapodtak már mindenben. „Ablézoljuk az egész előljárást, csak a jegyző urat nem (— ez sem mindennapi eset! —), de a papot igen“. Ugyan, — nem olyan könnyen megy az, — mondom — s aztán mi bajuk vele? A válasz ez: „Már mi csak ablézoljuk a papot is, mert ahelyett, hogy a dolgát végezné, mindig csak vadászni jár“. — Eddig van a történet. A tanulság pedig kettő. Egyik, hogy rettenetesen igazuk van azoknak, akik a lelki gondozás intenzívebbé tételét, a belmisszió munkájának komoly, becsületes végzését sürgetve sürgetik. A másik, hogy teljességgel nincs igazuk azoknak, akik a mostani időkben akarják az egyház törvényes szervezetét megbolygatni, mert ime a hangulat különben is erre hajlik: Ablézoljuk a papot is.

Szabad a Hymnuszt énekelni. Egyik kormánybizos lakása elé, mikor az erdélyi románok küldötteivel

tárgyalt, kivonult az egyetemi ifjúság és elénekelte a Hymnuszt. A kormánybiztos az ifjakhoz beszédet intézett, melyben a lapok közlése szerint azt mondta: A Hymnuszt eléneklése — ezt a román miniszterek is elismerik — Magyarország bármely helyén, ahol magyarok laknak, olyan tüntetés, mely ellen kifogást tenni nem lehet. Az erdélyi román miniszterek is elismerik hát, hogy Magyarországon, magyar embereknek szabad a Hymnuszt énekelni. Élünk ezzel a szabadsággal, mert sohasem volt több okunk mint most, esdekelve kérni: Isten áld meg a magyart!

Pályázat

A gencsi református egyház a megüresedett kántor-tanítói állásra pályázatot hirdet.

Javadalom:

- 15 hold föld; adóját egyház fizeti;
- 100 kor. készpénz egyháztól;
- törvényes állami fizetésekiegészítés (985.50);
- két szobás lakás, konyha, kamara, kert és melléképületek;
- stóla kb. 100 korona.

Kötelesség:

III—VI. vegyes osztályok tanítása a tiszántúli református egyházkerület tanterve szerint; presbiteri gyűlés jegyzőkönyvének vezetése; lelkész akadályoztatása esetén a templomi szolgálat végzése, egyházi énekkar vezetése.

Pályázhatnak orgonázni tudó okleveles férfitanítók e lap megjelenésétől számított 15 napig. Az állás választás után azonnal elfoglalandó. Kellően felszerelt kérvények lelkészi hivatalhoz küldendők.

Gencs község köves út mellett Nagykarolytól 6 kilométerre fekszik.

Gencs, 1918 december 14.

Papp József,
református lelkész.

Pályázat jogtanári állásra.

A máramarosszigeti jogakadémia március elsői lejáráttal pályázatot írt ki közjog-közigazgatási jogi és politikai tanszékre. A pályázati feltételekről és javadalmakról a Vall. és közoktatásügyi minisztériumi Hivatalos Közlöny január 1-iki számából lehet tájékozódni.

Pályázat.

orgonista-kántortanítói állásra a bihartordai egyházban. Évi fizetés: 1. Kézpénz egyháztól 258 kor. 2. Tanári-pótló államsegély 601 korona. 3. 24 hold 495 □-öl tagosított szántóföld 1200 □-ölével. 4. 288 □-öl pusztaföld a szőlőskertben. 5. Lakás, udvar, kerttel, melléképületek. 6. Kántori díj az egyházkerület újabb megállapítása szerint. 7. Ismétlőiskola vezetéséért polgári községtől évi 80 korona.

Kötelesség. A reá bízandó fiú, esetleg leányosztályok tanterv szerinti tanítása. Összes kántori teendők végzése. Kanonika órákon s lelkész esetleges akadályoztatása esetén, egyházi beszéd olvasása. Egyházi gyűlések jegyzőkönyveinek leltisztázása. Ének-tanítás. Az iskola 3 tanerős. Földek adóját az egyház fizeti. Személyes bemutatkozás előnyös.

Kérvények 1919 január 5-ig alantírotthoz küldendőek.

Bihartorda, 1918 december hó 16.

Vértessy Móric,
református lelkész.

Pályázat.

A hajduszoboszlói református egyház presbiteriuma pályázatot hirdet egy — lemondás folytán — megüresedett tanítói állásra.

Fizetés. 1. Kézpénz az egyház pénztárából 100 (száz) korona havonként egyenlő részletekben előre fizetve. 2. Fizetéskiegészítés az állampénztárból az 1913. évi XVI. t.-c. szerint. 3. Lakbér, ha férfi tanító választatik, 300 (háromszáz) korona, ha tanítónővel töltetik be az állás, 250 (kettőszázötven) korona. Kertvátság 20 (hús) korona.

Kötelesség a presbiterium által kijelölt osztály, vagy osztályok tanterv szerinti oktatása.

Pályázhatnak férfiak és nők egyaránt. A kellően felszerelt pályázati kérvények f. hó 28-ig küldendőek be a református lelkései hivatal címére.

Hajduszoboszló, 1918 december 12.

Csányi László,
református vallásánár,
egyházi jegyző.

Szabó Antal,
református lelkész,
iskolaszéki elnök.

Alföldi Takarékpénztár

DEBRECZEN, Piac-utca 16. sz.

Alaptőke 2.400,000 korona; tartalékok 1.770,000 korona; betétállomány 30.000,000 korona. *****

Érdekközösségben:

a Pesti Magyar Kereskedelmi Bankkal.

Üzletágai: Takarékbetétek, Csekkszámllák, Váltóleszámitolás, Törlesztéses és jelzálog kölcsönök, Értékpapírok vétele és eladása, Tőzsdei megbízások, hitellevelek bel- és külföldre. Előleg értékpapírokra és árúkra. — **Saját árúraktár.** — Idegen pénznemek vétele és eladása. Safe deposit (magán letétpénztár). — Külföldi átutalások hadifoglyok részére. — **Szén-osztály.**

Affiliált intézet: Kabai Takarékpénztár r.-t. Nádudvari Takarékpénztár r.-t. és Hajdunánási Gazdasági Bank részvénytársaság. Nagykárolyi Kereskedelmi és Iparbank részvénytársaság. Gazdasági Bank részvénytársaság Hajduszoboszlón.

HIVATALOS ÉRTESÍTŐ.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

9125—1918. szám.

A tiszántúli református egyházkerület nagytiszteletű esperesi karának, általuk az összes elemi iskolák tanítóihoz.

A vallás- és közoktatásügyi Miniszter úrnak folyó évi november hó 27-én 14,786. eln. szám alatt kelt körlevelét tudomásul vétel és alkalmazkodás végett alább közlöm.

Atyafiságos szeretettel

Debreczen, 1918. évi december hó 13.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A magyar vallás- és közoktatásügyi minisztertől.

14,796—1918. eln. szám.

Valamennyi tankerületi Főigazgatósághoz, Tanfelügye- léséghez, elemi és középfokú tanintézet igazgatóságá- hoz és tanítótestületéhez.

Komoly percekben, egy egész világ összeomlásának, új világ fájdalmas születésének idején fordulok munkatársaimhoz, a magyar nemzet nevelőihez. Kötelességemnek tartom, hogy biztató és irányító szavakat találjak az Önök számára, akiktől biztatást és irányítást vár a nemzet. A győzelmes forradalom új jogokat adott mindenkinek, Önöknek is, de új kötelességeket is rótt mindenkire, s e kötelességek között talán a legszebb és legfontosabb az Önöké, mert Önöknek kell az új idők jelentőségét az ifjúsággal, az egész néppel megértetni.

Az Önök helyzetét két irányban változtatja meg lényegesen a forradalom. Egyik: az erkölcsi felszabadulás. Senkit sem fenyeget többé az a veszedelem, hogy gondolkozása, világnézete, politikai állásfoglalása miatt üldözhetik; politikai szolgálatok jutalmazása sem fogja többé keseríteni azokat, akik büszkén hivatkozhatnak paedagógiai érdemeikre. Régi kívánságuk, a szolgálati pragmatika olyan szellemben fog megvalósulni, mely a méltatlan üldözést és a jogosulatlan érvényesülést egyaránt lehetetlenné teszi.

A másik lényeges változás az anyagi helyzetben fog bekövetkezni. A forradalom legmélyebb jelentősége épen abban van, hogy a munka nélkül élvezett jövedelemmel szemben diadalra vitte a munka jogát.

Bármily súlyos helyzetben van is az állam, saját érdekében arra kell törekednie, hogy munkásai kedvvel és teljes erejükkel szolgálják s a kultura munkásai megkaphassák a kulturális élet anyagi eszközeit.

De helyzetük e változása mellett kötelességeik is változni és szaporodni fognak. Az új idők az egész iskolaügy gyökeres reformját teszik szükségessé s Önöknek minden akaraterejüket, lelkük egész frissességét és

rugalmasságát fel kell használniok, hogy e reformot, — mely Önök nélkül holt betű marad — élettel töltsék meg. A közszellem tökéletes átalakításáról van szó. És bármekkora változásokat okozott is az ötödféleves háború, félő, hogy e változások egyrésze csak múló hangulati jelenség. Örök emberi ösztönöket, évezredes öröklött érzéseket egy világfelfordulás sem téphet ki gyökerestől, még enyhítésükhöz, átformálásukhoz is hosszú, lelkes, öntudatos nevelőmunkára van szükség és ez az Önök feladata lesz.

Ma mindenki pacifista, a háború borzalmainak, saját szenvedéseinek közvetlen hatása alatt. De senki se áltassa magát azzal, hogy az igazi pacifizmusra való nevelés most már fölösleges, vagy akár csak könnyű munkává is lett. Az ember alaptermészete, az önzés, akaratunk másokra erőszakolásának ösztönszerű vágya egy hajszálnyit sem változott. Csak alkalom kell, hogy az egyéni — vagy csoport — önzés ismét véres eszközökkel keresse kielégülését. A régi iskola nem is próbálhattott őszintén és fenntartás nélkül harcolni ez ösztön ellen, mert amit az egyénnél megrótt, azt dicsőíteni kellett, mint az állam cselekedetét. Az új iskola sem oltathat senkibe abszolút önzetlenséget, de a természetes önzést kell abba a józan irányba terelnie, hogy saját érdekét másokkal való békés, kölcsönös megegyezésben keresse. Nyesegetnie kell a nemzeti hiúság kinövéseit, mert ezek más nemzetek jellemének, nyelvének, kultúrájának lenézésével akarják a magunkét dicsőíteni. A nemzeti önérzetet nem a harci erényekre, de munkára kell alapítani; a nemzeti sajátosságokat nem szabad arra használni, hogy kínai fal gyanánt válasszanak el más nemzetektől. Az új iskola ne csak a hazának, de az egész emberiségnek is neveljen jó polgárokat.

Ma mindenki köztársasági érzelmű, de mennyi nevelőmunkára van szükség, míg a köztársaság eszméje a maga tiszta valóságában, teljes jelentőségében belegyökeredzik a lelkekbe. A végtelen kiterjedésű emberi léleknek két ellentétes ösztönével kell itt megküzdeni. Egyik a féktelenség, a szabadsággal való visszaélés. Ha nehezen is, de meg kell értetni azokkal, akik a köztársaságban saját ösztöneik korlátlan felszabadulását látják, hogy az igazi emberi szabadság csak addig a pontig tart, ahol embertársunk szabadsága, joga kezdődik. A köztársaság nem jelent felszabadulást a társadalom kötelekei alól, sőt még szorosabbra fűzi ezeket, azzal, hogy a többé-kevésbé kiváltságolt osztályokat megszünteti. Csakhogy ezeket a kötelekeket örömmel viselhetjük, épen, mert mind egyformán viseljük; mert a gyengébbet megvédik az erősebb túlkapásaitól és végül — itt ismét természetes önzésre lehet hivatkozni, — mert a köztársaságot szolgálva, nem idegen érdekeknek, de önmagunknak szolgálunk.

A másik köztársaság-ellenes ösztön a szolgaság, a bálványimádás ösztöne. A bálványöntés nem ellentéte ennek: természetes velejárója. Nevelni kell a népet az önálló gondolkozásra, a jogokkal járó felelősség tudatára: annak a kötelességnek a felismerésére, melyet a választójog rótt rá. Ne esküdjék senki egyes személyekre, ne várja tőlük a világ megváltását, ne bizza rájuk az egész gondot, az egész felelősséget. Ennek a

